

Gjelder pkt. 4.2 i NKKs avlsstrategi også for avlsretningslinjer internt i raseklubber og forbund?

Sunnhetsutvalget vil på det sterkeste oppfordre klubber og forbund til å forholde seg til pkt. 4.2 i NKKs avlsstrategi når avlsretningslinjer vedtas, også på klubbnivå. Selv om brudd på klubbens interne avlsregler ikke nødvendigvis medfører at avkom registreres med avlssperre, vil konsekvensen av for strenge regler være at mange hunder ekskluderes fra avl dersom de ikke tilfredsstiller klubben eller forbundets kriterier. Poenget med klubbinterne regler er selvsagt at flest mulig av de kullene som fødes skal oppfylle kriteriene.

Skal det i tolkningen av pkt. 4.2 skilles på om en egenskap har betydning for hundenes helse og velferd, eller ikke?

Pkt. 4.2 omhandler alle kriterier i et avlsprogram, og skiller ikke på om kravene måler egenskaper som har betydning for hundenes velferd eller ikke. Av hensyn til genetisk variasjon mener SU at det på generelt grunnlag ikke skal settes avlskriterier som utelukker en for stor andel av populasjonen fra avl. Spesielt må det unngås å utelukke hunder fra avl på bakgrunn av kriterier som ikke har betydning for hundenes funksjon eller helse og/eller har lav arvbarhet.

Hvordan skal «50% av rasen» forstås?

Det er reist spørsmål om hvorvidt pkt. 4.2 skal tolkes slik at dersom f.eks. «kun» 40% av en rase har gjennomført en helseundersøkelse, vil det å innføre et krav til at denne undersøkelsen skal foretas utelukke minst 60% av rasen og følgelig være i strid med pkt. 4.2. Det er ikke slik dette punktet skal forstås.

Forekomst av helserelaterte problemstillinger baserer seg på statistikker fra de hundene som er undersøkt. Hvis f.eks. HD-statistikken for en rase viser at 55 % er fri, 38% har svak grad, 5% har middels og 2% har sterk grad, er det disse resultatene som må legges til grunn for vurderingen i avlskriteriene – selv om bare en del av rasen er røntget.

Alle kan HD-røntge hunden sin, og er det krav om HD-røntging så må man gjøre det. I det nevnte tilfelle vil det å utelukke hunder med middels og sterk grad kun utelukke 7% av populasjonen – ikke 67% (selv om 60% av rasen ikke er røntget). At kun en del av hundene i en rase HD-røntges kan følgelig ikke brukes som argument mot å stille krav om HD-resultat hos avlshunder.

I det overnevnte eksempelet har 38% fått diagnosen svak grad HD. Å utelukke også disse fra avl, vil utelukke hele 45% av rasen og gi lite rom for å vektlegge andre og sannsynligvis viktigere helseparametere. En hund med svak grad av HD har alle forutsetninger for å være en funksjonelt frisk hund. Framfor å utelukke hunder med svak grad av HD og dermed en stor del av populasjonen fra å brukes i avl, anbefaler SU å benytte HD-indeks for kombinasjonen og kun tillate kombinasjoner med samlet indeks på minst 200.

Generelt om krav til bruks- eller utstillingspremiering i regler/retningslinjer for avl internt i raseklubber og forbund

Selv om eksempelet over også er overførbart til andre seleksjonskriterier, oppfordres klubber og forbund til å vurdere hvor realistisk det er å få hundeeiere til å delta på de evalueringene som kreves for å kvalifisere en hund for avl. Alle kan klare å få hunden sin HD-røntget, AD-røntget, DNA-testet, øyelyst, patellaundersøkt etc. Med alle hundeutstillingene som avholdes i Norge hvert år, kan man tenke at det også bør være mulig for alle som ønsker å bruke en hund i avl å delta på en utstilling eller to

for å oppfylle et krav om f.eks. minst premieringen «very good». I raser der det kreves omfattende pelsstell med klipping/trimming for å kunne delta på en utstilling, kan imidlertid dette være en utfordring/barriere. Hvordan en hund er «groomet» sier ingenting om hundens arvelige egenskaper. Det kan iblant også være utfordrende for såkalte bruksvarianter av enkelte raser å oppnå tilstrekkelig premiering. Å nekte avl på en hund som ikke har tilfredsstillende utstillingsresultat vil i enkelte raser utelukke en stor del av populasjonen.

Tilsvarende vil gjelde for raser med spesielle brukskrav som krever mye trening. Resultater fra prøver som krever mye trening, som jaktprøver, viser lav arvbarhet og er dermed ikke spesielt godt egnet som seleksjonsverktøy for bruk i avl. SU har stor forståelse for at jaktegenskaper kan være en viktig del av seleksjonskriterier for jakthunder. Et bedre seleksjonskriterium enn prøveresultater ville sannsynligvis vært jaktanleggsprøver.

Absolutte krav om utstillings-, jakt eller annen brukspremiering kan virke negativt på det genetiske mangfoldet i rasene, fordi mange individer blir utelukket fra avl. Prøve- eller utstillingskrav gir redusert rom for seleksjon for andre egenskaper. I tillegg har de fleste prøveresultater veldig lav arvbarhet, hvilket betyr at å bruke dem som avlskriterier er forventet å gi svært begrenset og treg fremgang. I verste fall kan det virke mot sin hensikt, fordi man utelukker hunder som har svært gode bruksegenskaper, men som ikke deltar på prøver.

På generelt grunnlag vil SU fraråde klubber og forbund å stille absolutte krav om prøve- eller utstillingsresultater for at hunder skal kunne brukes i avl, spesielt i raser med små populasjoner. SU poengterer at det ikke vil være krav om prøve- eller utstillingsresultater for at en hund skal få registrert valper etter seg i NKK (mentaltester sees ikke på som prøver i denne sammenheng).

SU sin anbefaling til raseklubber og forbund er at det på klubbnivå tillates begrenset avl på hunder som ikke oppfyller klubbens krav til utstillingspremiering eller premiering på ulike jakt- eller bruksprøver – f.eks. at klubben godkjenner 1-2 kull. På den måten utelukkes ikke store deler av populasjonen, samtidig som de som klubben definerer som de beste får mulighet til å ha flere kull enn de øvrige hundene.

Om eventuell konflikt mellom hensyn til genetisk mangfold og pkt. 5 i NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett

NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett sier: «Bare funksjonelt friske hunder skal brukes i avl. Det pålegges enhver oppdretter som velger ut hunder til bruk i avl å avgjøre hvorvidt den aktuelle hunden er mentalt og fysisk skikket for avl.»

Dette er også nedfelt i NKKs avlsstrategi pkt. 4.1: «Bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl. Hvis nære slektninger av en hund med en kjent eller antatt arvelig sykdom brukes i avl, bør den pares med en hund som kommer fra en familie med lav eller ingen forekomst av tilsvarende sykdom.»

Det er et absolutt krav at kun funksjonelle og klinisk friske hunder brukes i avl, uten at de er avhengig av medisiner eller er operert for arvelige problemer. Dersom det oppstår konflikt mellom pkt. 4.2 i avlsstrategien og de etiske grunnreglene for avl og oppdrett, fordi mer enn 50% av populasjonen ikke er friske, er ikke det grunn til å inkludere syke individer i avl. I en slik situasjon må man se på muligheter for import av friske individer, dersom problemet kun gjelder den norske populasjonen, eller et krysningsprosjekt dersom problemet gjelder hele rasen også i andre land.